

Olvasáspedagógiai szakirodalmi ajánló

Könyvek:

Adamikné Jászó Anna: 33 téma a szövegértő olvasás fejlesztésére. Bp.: Holnap, 2004.

Ennek a könyvnek több célja van. Megkísérli fejleszteni a napjainkban sok gondot okozó szövegértő – szó szerinti, értelmező, kritikai, kreatív – olvasást. Megkísérli elmélyíteni a középiskolai irodalmi tananyagot, megkísérli közelebb hozni az alkotó lelkületét olvasója lelki világához. Ebből a szempontból különbözik a praktikista angolszász típusú olvasásteztek világától, bár tesz engedményeket: foglalkozik az ismeretközlő szövegek, ábrák, grafikonok olvasásával, valamint folyamatelemzéssel.

Adamikné Jászó Anna: Az olvasás múltja és jelene. – Bp.: Trezor, 2006.

Az olvasással sok diszciplína foglalkozik: a nyelvtudomány, az irodalomtudomány, a kommunikációtan, a pszichológia, a pszicholingvisztika, a szociológia, a szociolingvisztika, a kultúrtörténet, a pedagógia, a módszertan, a megismeréstudomány, hogy a legfontosabbakat említsük. Éppen ezért az olvasáskutatás igazi interdiszciplináris terület.

A könyv témája a kezdeti olvasástanítás módszertani kérdései, a szövegértő olvasás kérdései, az olvasó motiválása.

Bacsó Márta, Balázs Nikolett, Kőrös Kata, Madocsai Kinga, Mohácsi Eszter, Sáfrán Réka: Szövegértés lépésről lépésre. Szövegértési gyakorlókönyv megoldókulccsal. – Bp.: Nemzeti Tankönyvkiadó, 2011.

Ma már mindenki számára világos, hogy a szövegértés fejlesztése elengedhetetlen feladat, mely csak tervszerű és folyamatos gyakorlás révén valósulhat meg. A fejlesztést ez a könyv folyamatként kezeli, változatos, érdekes feladatokon keresztül tudatosan gyakoroltatja a különféle szövegtípusok megértését.

Bánréti Zoltán: A lényeg: kiolvasható. Szövegértési és olvasási képességfejlesztő feladatok középiskolások számára. – Bp.: Korona Kiadó, 1994.

A kötet a szövegek értelmes lényeglátó olvasását segítő feladatrendszer tartalmaz a középiskolások számára.

Bárdossy Ildikó, Dudás Margit, Pethőné Nagy Csilla, Priskinné Rizner Erika: A kritikai gondolkodás fejlesztése: Az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei. – Budapest, Pécs: Pécsi Tudományegyetem, 2002.

Ez a tanulási segédlet az RWCT projekt (Kritikai gondolkodás fejlesztése olvasással és írással) magyarországi adaptációjának folyamatában, a pécsi regionális csoport tevékenysége, tagjainak szakmai együttműködése során jött létre az elmúlt három évben.

A tanulási segédlet az interaktív és reflektív tanulás módszereit és technikáit követve és felhasználva a kritikai gondolkodás tartalmát kibontó, önállóan is felhasználható, ugyanakkor egymásra épülő témákban építkezik. A témákat felvezető célok és lezáró értékelések foglalják egységbe. A témák kibontásához, feldolgozásához a kötet feladatokat ajánl, melyek választási lehetőségeket is jelenthetnek a kurzus órakeretétől, a csoportok összetételétől vagy a tréner elképzeléseitől függően. Törekedtünk arra, hogy lehetőség nyíljon minél több interaktív és reflektív tanulási technika sajátélményű kipróbálására.

A tanulási technikák leírása a 13. fejezetben megtalálható, ezek a technikák szövegértési stratégiaként is felhasználhatók.

Könyvünk elsősorban a tanári gondolkodás és a tanulás(szervezés) alakítására törekszik, lehetőséget ad meglévő ismeretek feltárására, a saját jelentések megteremtésére és

reflektálására. Mindez átgondolható és felhasználható támpontokat adhat a tanulócsoportokat (hallgatói kurzus vagy tanár-továbbképzési tanfolyam) alkotó, szakmájukról (leendő szakmájukról) tanuló szakembereknek (leendő szakembereknek).

A tanulási segédlet azzal a szándékkal adjuk most közre, hogy a téma több szempontból való megközelítésével elősegítsük mindazok további munkáját, akik az interaktív és reflektív tanulás, a kritikai gondolkodás fejlődésért, fejlesztésért közös gondolkozásra, beszélgetésre, komoly és felelősségteljes munkára szövetkeznek.

Benedek Elek öröksége. Szerk. Jenei Teréz, Nagy Éva. – Nyíregyháza, Élmény94 Bt., 2010.

A tanulmánykötetben az irodalmi nevelésről, az olvasóvá nevelésről olvashatunk tanulmányokat. Több írás szól a mesekutatásról és a mese fontosságáról az oktatásban. Gyermekvers elemzéseket is találunk a kötetben és egy gyerekek körében végzett olvasásvizsgálat tanulságaival is megismerkedhetünk.

Bettelheim, Bruno: A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek. – Bp.: Corvina, 2000.

A klasszikus európai meseirodalom legszebb darabjai: a Jancsi és Juliska, a Piroska és a farkas, a Hófehérke és a hét törpe és még számos ismert mese évszázadok óta a fejlődő és bontakozó gyermeki lélek szellemi tápláléka. Az elmúlt évtizedekben a „racionalista” beállítottságú pedagógusok és pszichológusok úgy vélték, hogy a mesék ijesztő és kegyetlen motívumai ártalmasak a gyermeki lélek fejlődésére, ezért támadták és akadályozták a mesék eredeti, népi, hagyományos fogalmazásban való megjelenését. Bruno Bettelheim gyermekpszichológus a mesék részletes elemzése során bemutatja, hogy a felnőtt ésszel ijesztőnek és kegyetlennek tűnő mesemotívumok milyen módon vesznek részt a gyermek lelki anyagcseréjében, és hogyan segítenek megoldani a valóban ijesztő konfliktusokat, melyek lélektani megértése és feldolgozása nélkül a gyermek nehezen válhat kiegyensúlyozott, ép lelkű felnőtté.

Bocsák Veronika, Benkő Zsuzsanna, Hölgyesi Györgyi: Olvass nekem!: Kalauz szülőknek, óvónőknek, tanítóknak a gyermekkönyvek útvesztőjében. – Bp.: Trezor, 1995.

Nem olvas a gyerek! – hagyja el mind gyakrabban a panasz szülők és pedagógusok száját, ráadásul nem is alaptalanul. Az olvasás nagyon veszélyes vetélytársra talált a televízióban és a videóban, s a mai gyerekek valóban kevesebbet olvasnak, mint szüleik, nagyszüleik tették. Ugyanakkor a gyakorlati tapasztalatok és a tudományos megfigyelések egyaránt arra figyelmeztetnek, hogy a nem olvasó gyerekek gondolkodása, érzelmvilága szürkébb, szegényesebb, mint olvasó társaiké, s ez hátrányt jelent számukra a társadalmi érvényesülésben is. E könyv szerzői a gyermekek olvasásra neveléséhez próbálnak gyakorlati, jól hasznosítható tanácsokat adni.

Boldizsár Ildikó: Meseterápia: Mesék a gyógyításban és a mindennapokban. – Bp.: Magvető, 2010.

A könyv azoknak íródott, akik értik vagy érteni szeretnék a meséket. A mesék a hagyomány által megszentelt tudás hordozói, s nemcsak vigaszt és bátorítást adnak, hanem arra is képesek, hogy bizonyos lelki és fizikai fájdalmakat enyhítsenek. A szerző korábbi, nagy sikerű meseválogatásai után új könyvében a mesék gyógyító erejének titkát kutatja, s kutatási eredményeit rendkívül közérthetően tárja eléink.

A könyv bevezet a mesék hagyományába, rávilágít a közösségi meseélmény szertartásos, történelmi gyökereire, a népmese szerepére az egykori társas szabályrendszerek átadásában, és részletesen bemutatja azt a bölcsesség alapú terápiás eljárást, amely hosszas kutatómunka

eredményeként született. A mese gyógyító erejének bemutatására a szerző saját praxisából hoz példákat, s hasznos tanácsokat ad azzal kapcsolatban, hogyan tehetjük mindennapossá a meséket életünkben.

Boldizsár Ildikó: Varázslás és fogyókúra: Mesék, mesemondók, motívumok. – Bp.: Kijarat Kiadó, 1997.

A szerző írja:

„Azt gondolom, hogy a mesekutatás megújításának egyik lehetséges útja, ha a mesét mint műalkotást. Ezt a kézenfekvőnek tetsző vizsgálati szempontot a folklorisztikában éppúgy elhanyagolták, mint a műmese vizsgálatát az irodalomtudományban: az évtizedek alatt összegyűjtött, tekintélyes mennyiségű folklórszöveg és a „gyerekmesének” minősített feldolgozások, mesekönyvek alapos szövegvizsgálatra és olyan tipologizáló rendszer felállítására várnak, amely leírja a mese mint műforma lényegi jegyeit, s jól elhatárolja a mesén belüli csoportokat. A mese vizsgálatát nem lehet kizárólag a népmesékre korlátozni, hiszen ha igaz az, amit előfeltevésemben állítok, hogy minden mese azonos műfaji törvényszerűségből következő és azoknak megfelelően lesz mese, hasonló módon modellálva a világot, a kutatást a műmesére is ki kell terjeszteni. A nép- és műmesék között nem hierarchiát, hanem korrelációt feltételezek, és lényegében nem „kronológiai rend”, hanem „egyidejű rend” alapján, konkrét műalkotásokként vizsgálom az egyes meséket.”

Buda Mariann, dr.: Óriás leszel? – A tehetséges gyerek. – Bp.: Dinasztia, 2004.

Senki nem tudja, hány ragyogó adottsággal született kisgyermekből lett átlagos, szürke, vagy akár deviáns, kallódó felnőtt. Ez a könyv abban a reményben íródott, hogy a felnőttek értő odafigyelése, támogatása mellett egyre kevesebben lesznek ilyenek. Könyvünket mindazoknak a felnőtteknek szánjuk, akik felelősséget éreznek a gyermekek iránt. Segíteni szeretnénk abban, hogy szülőként, pedagógusként képesek legyünk felismerni, támogatni, fejleszteni a tehetséget; a magunk módján hozzájárulni a csodához. A szerteágazó ismereteket, a tudományos eredményeket, a pszichológusok, fejlesztő pedagógusok és szülők tapasztalatait igyekeztünk összefoglalni, áttekinthető rendszerbe foglalni. A könyv nem elsősorban szakemberek számára íródott, nem követel pszichológiai jártasságot. A tartalomból röviden: A tehetség a kutatások tükrében: intelligencia, kreativitás, többtényezős modellek. A tehetség felismerése a különböző életszakaszokban: óvodáskorban, kisiskolás és kamaszkorban. A tehetség felismerésének szubjektív akadályai. A tehetség gondozása, a fejlődés feltételeinek megteremtése otthon és az iskolában: biológiai szükségletek, a biztonság szükséglete, a szeretet szükséglete, a tudás és megértés szükséglete, az önmegvalósítás szükséglete, stb. A szülők és a pedagógusok szerepe a tehetség fejlesztésében: mik legyenek az elvárások, hogy történjen az iskolaválasztás, hogy fejlesszük a képességeket, a tanulást, a kreativitást, stb.

Czachesz Erzsébet, Cs.: Olvasás és pedagógia. – Szeged: Mozaik, 1998.

A századelő jelentős olvasáskutatója, Huey azt írta az olvasásról, hogy az az emberi civilizáció legérdekesebb és legrejtélyesebb találmánya. Úgy vélte, hogy az olvasás titkainak a megfejtése minden szakember, pszichológus álma lehet. Hozzátehetjük, hogy a pedagógusok, az olvasást tanítók álma is. Messze vagyunk még a titkok megfejtésétől, de az elmúlt évtizedekben sokféle tudományágban sok ismeretünk halmozódott fel az olvasásról.

Ez a könyv összefoglalja azokat az elsősorban kognitív pszichológiai és pedagógiai kutatási eredményeket, amelyek lényegesen hozzájárultak az olvasási képesség jobb megértéséhez és még nem találtak utat a hazai olvasáskutatásban és olvasáspedagógiában. Másrészt két nagymintás empirikus pedagógiai vizsgálatból mutat be az olvasás tanítása szempontjából fontos eredményeket.

Fülöpné Erdő Mária: Médiahasználat és olvasóvá nevelés. – Bp.: Corvinus, 2002.

Napjainkban sokan foglalkoznak többféle megközelítésben a média használatának, hatásainak kérdéseivel. Egyesek az olvasás válságáról, mások az olvasási szokások gyökeres átalakulásáról beszélnek.

Ez a kötet arra vállalkozik, hogy a témát a társadalomtudományokban használatos módszerekkel kutatva, empirikus vizsgálatok számszerűsíthető eredményeire támaszkodva adjon áttekintést, mutasson rá összefüggésekre és tendenciákra az általános iskolások és szüleik médiahasználatának jellemzőivel kapcsolatban.

Aktuális kérdés, hogy mit tehetnek az olvasás ügyét szívükön viselők az olvasás iránti érdeklődés felkeltése, ébrentartása, az olvasás megszerettetése – egyszóval az új nemzedék olvasóvá nevelése érdekében.

Az olvasmányoknak fontos értékközvetítő szerepe van, alkalmasak arra, hogy segítségünkre legyenek gyermekeink, tanítványaink nevelésében. Hogyan válogassunk az olvasmányok között? Ebben van segítségünkre ez a könyv.

Gyermekirodalom. Szerk. Komáromi Gabriella. – Bp.: Helikon, 2001.

Ez a könyv kézikönyv, amelynek tárgya elsősorban a magyar gyermekirodalom, de természetesen foglalkozik a világirodalom remekműveivel is.

A kötet nemcsak a klasszikus gyermekirodalmat mutatja be, hanem a modern idők gyerekkönyveit is. Szerkezete kifejezi azt, hogy az irodalom nemcsak az írók, a művek, hanem az olvasó ember/gyermek története is.

A könyv első ciklusa a Klasszikus gyermekirodalom címet viseli. Bemutatja a klasszikus gyermekirodalom történetét, műfajait: a gyermekverset, a mese világát, a meseregényt, a mondát és a történelmi elbeszélést, az ifjúsági regény műfaji változatait a robinzonádtól a sci-fi-ig, az irodalom és a művészet gyermekábrázolásait a Bibliától a 20. századig.

A második rész a modern gyermekirodalomé. Jelenségeket mutat be az egyes műfajok körében (gyermekvers, verses mese, mese, gyermektörténet, ifjúsági regény) és gyermekkönyvtípusokat (a képeskönyvtől a képregényig, az ismeretterjesztő gyermekkönyvig).

A harmadik ciklus címe: A gyermek olvasó. Ezekben a fejezetekben befogadás-lélektani, olvasásszociológiai, metodikai kérdésekről esik szó. Szó esik a gyermeksjátóról, az illusztrációról és a média világáról is.

Kiből lesz az olvasó? Ötletek, módszerek szülőknek, pedagógusoknak. Bp.: Animus, 2006.

Sokszor tapasztaljuk, hogy a könyvolvasás a felnövekvő nemzedékek életében egyre inkább háttérbe szorul. És sokszor gondoljuk, hogy jó lenne, ha a következő nemzedékek is szeretnék és tudnának örömmel és értő módon olvasni. Ám a legtöbben széttárják a kezüket: érzékelik a folyamatot, de nincsenek konkrét eszközeik, módszereik, technikáik, nincsenek példák előttük arra, mit tegyenek. A könyvünkben megszólaló tanárok, könyvtárosok, írók, költők, pszichológusok, irodalomkutatók sem gondolják, hogy kezükben a bölcsék köve, csupán leírják személyes élményeiket, tapasztalataikat, bevált módszereiket, gondolataikat. Teszik ezt a közös hittel, hogy sok múlik rajtunk, felnőtteken, mert sok mindent tehetünk azért, hogy gyermekeink is átélhessék az olvasás gyönyörűségét.

Komáromi Gabriella: Elfelejtett irodalom: Fejezetek a XX. századi ifjúsági prózánk történetéből 1900-1944. – Bp.: Móra, 1990.

A huszadik század első ötven évének gyermekirodalmát tárgyalja a mű. Komáromi Gabriella, a gyerekirodalom kiváló esszéistája bölcs gondolatokkal, hatalmas ismeretanyaggal, elgondolkodtató és igencsak szórakoztató stílusban ír az adott korszak könyveiről. Szemlélete

szerint az irodalom története nem csupán írók, művek históriája, hanem az olvasó története is, ezért ahol teheti, a hajdani gyermek olvasókról is tudósít.

Komáromi Gabriella: Gyermekkönyvek titkos kertje: Tanulmányok, esszék, kritikák. – Budapest: Pannonica, 1998.

A könyvben tanulmányok olvashatók a gyermekkönyvek történetéből, klasszikus szerzőkről és a kortárs gyermekirodalomról. A könyvben elemzett klasszikus szerzők: Cervantes, Mark Twain, Verne, Jókai Mór, Gárdonyi Géza, Móricz Zsigmond, Karinthy Frigyes, Molnár Ferenc, Astrid Lindgren.

Kortárs gyerekkönyvek: Műelemzések és műismertetések. Szerk.:Borbély Sándor, Komáromi Gabriella. – Budapest: Ciceró, 2001.

„Ez a könyv az olvasó gyerekekért és a gyerekkönyvekért íródott. Szülőknek, pedagógusoknak, könyvtárosoknak. Nem több, nem kevesebb, mint nyilvános beszélgetés huszonöt kortárs gyerekkönyvről az olvasás évében.”

Lőrincz Judit, Vidra Szabó Ferenc: Minerva papjai? Pedagógusjelöltek olvasáskultúrája. – Bp.: OSZK KMK, 1994.

A két kutató átfogó olvasásvizsgálatot végzett több pedagógusképző intézmény diákjai között. Megvizsgálták, milyen utat jártak be az olvasás terén, mit jelentett számukra az olvasás életük különböző szakaszaiban. Vannak-e meghatározó gyermekkori könyveik, olvasmányaik, számon tartják-e ezeket, jelentőséget tulajdonítanak-e nekik, emlékeznek-e az ezekkel kapcsolatos korai élményeikre.

Melykóné Tózsér Judit: A könyv és birodalma: Tanulási segédlet az önművelődési kultúra megalapozásához 9-12 éveseknek. – Bp.: Dinasztia Kiadó, 1993.

A könyvek életünk szerves részei. Könyvek kísérik a műveltség felé vivő úton, könyvek alakítják világnézetünket, erkölcsünket, könyvek formálják kívánságainkat, céljainkat, könyvek segítenek abban, hogy megértessük magunkat másokkal, könyvek vidámitanak fel nehéz óráinkban. Amit tudunk, annak túlnyomó részét könyvekből tudjuk, még ha ezek egy részét nem magunk olvastuk is el.

A könyvek legjelentősebb gyűjtőhelye, s így a legfontosabb tanító, tájékoztató és nemes, szórakozást kínáló intézményünk a könyvtár.

Ez a könyv a könyvről és a könyvtárról szól

Nagy Attila: Háttal a jövőnek? Középiskolások olvasás- és művelődésszociológiai vizsgálata. – Bp.: OSZK, Gondolat, 2003.

A könyvben egy korosztály (15 és 17 évesek) kisvárosokban élő, középfokú oktatási intézményeket látogató országos mintáján tettünk kísérletet az érintett korcsoport, réteg legfontosabbnak tűnő olvasás- és művelődésszociológiai jellemzőinek felderítésére. Kettős céllal készítettük pillanatfelvételünket. Egyrészt a jelen pontosabb feltárása mindnyájunk érdeke, a tárgyilagos önismeret előfeltétele, másrészt a pillanatfelvételek sorozatából kiolvasható változási tendenciák a jövőről árulnak el talán olyan nem sejtett, nem szándékolt tendenciákat, melyek részletesebb bemutatása – pontosan a ránk váró feladatok, óhajtott jövőnk tudatosabb alakítása miatt – elsőrangú kötelességünk.

Nagy Attila: Olvasásfejlesztés, könyvtárhasználat – kritikus gondolkodás: Szócikkmásolástól a paródiaírásig. – Bp.: OSZK, Osiris, 2001.

1997 szeptembere és 2000 júniusa között 3 tanévben az ország 6 településének (Budapest, Ebes, Gödöllő, Hatvan, Tiszafüred, Vásárosnamény) 8 iskolájában olvasásfejlesztési kísérlet zajlott.

Ennek a vizsgálatnak a tapasztalatait, eredményeit adja közre a kötet.

„Általánosítható következtetésként rögzíthetjük, hogy az osztályok döntő többségét sikerült mozgékonyabbá, érdeklődőbbé, gazdagabban, választékosabban olvasóvá tenni.” – írja az összegzésben a szerző.

Nagy Attila: A több könyvű oktatás hatása. – Bp.: Akadémiai K., 1978.

Az 1970 és 1974 közötti négy tanévben a budapesti József Attila Gimnázium egy osztályában kísérletet folytatott a szerző. A tankönyvcentrikus, egy könyvre alapozó oktatási elv helyett a könyv- és könyvtárhasználatra orientáló, a tudás, az ismeretrendszer nyitottságát, le nem zárható jellegét hangsúlyozó, a problémákat kereső, önállóan megoldani akaró, a tankönyvön kívüli információforrásokat rendszeresen használó, ezáltal a tanulók öntevékeny ismeretszerzési igényeit és készségeit hatékonyan kialakító eljárást alkalmazott a szerző. A könyv az alkalmazott elveket, konkrét módszereket és a kísérlet eredményét mutatja be.

Olvasásfejlesztés iskolában és könyvtárban. – Sárospatak: Városi Könyvtár, 1999.

A Magyar Olvasástársaság, a Sárospataki Városi Könyvtár és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete konferenciájának anyagát közli a kötet. A tanulmányok az olvasásfejlesztés iskolai lehetőségeit mutatják be.

Az olvasási képesség fejlődése és fejlesztése. Szerk. Józsa Krisztián. – Bp.: Dinasztia Tankvk., 2006.

Az olvasás tanítását illetően gazdag a magyar módszertani irodalom, ugyanakkor meglepően keveset tudunk az olvasás tanulásáról, az olvasási képesség fejlődéséről, vagyis arról, hogy voltaképpen mi az a folyamat, amelyet segíteni kívánunk. Az iskolai gyakorlatban nagy erőket fordítanak a kezdő olvasástanításra, ehhez képest a szövegértés fejlesztése csak csekély figyelmet kap. Nemzetközi és hazai vizsgálatok bizonyították, hogy a magyar tanulók és felnőttek között sokan komoly szövegértési problémákkal küzdenek. Jól ismert továbbá a fiatal generációk elfordulása a szépirodalom olvasásától.

Mi okozza ezt a helyzetet? Milyen tényezők gátolhatják a betűk megtanulását, a betűk szavakká, mondatokká történő összeolvasását, a mondatok szöveggé való összeállítását, a szövegek értelmezését, megértését, legyenek azok akár jogszabályok, akár regények? Hogyan lehetne ezeknek az akadályoknak a leküzdését hatékonyabbá tenni? E kérdések megválaszolására tesz kísérletet a tanulmánykötet.

Az olvasás védelmében. Szerk. Szávai Ilona. – Bp.: Pont Kiadó, 2010.

„Igen, az olvasás védelemre szorul, mióta csak az embert emberré emelő nyelv rátalált az írásbeliségre. A kifejlett emberi nyelv olyan rendszer, amely nem létezhet írásbeliség, tehát olvasás nélkül, és ez a rendszer a civilizációnkat teremtő értelem létezésének, további fejlődésének kulturális alapját és közegét képezi.

Ezért minden korban védeni kellett az olvasást, fel kellett nevelni az olvasókat” – írja a könyv előszavában Szávai Ilona.

A kézikönyvként használható kötet tanulmányokat tartalmaz az olvasással kapcsolatos témákban elismert magyar szerzők tollából.

Az olvasáskultúra fejlesztése. Szerk. Bartos Éva. – Bp.: Könyvtári Intézet, 2009.

Az olvasáskultúra jelenlegi állapota és további fejlesztésének szükségessége egyetemes probléma. Az olvasással foglalkozó valamennyi szakma képviselői eljutottak arra a

végkövetkeztetésre, hogy sürgősen tenni kell az olvasásért, az egyének és közösségek mentális pszichikus egyensúlyának megőrzése, az egyetemes kulturális örökség megóvása és annak az emberiség javára fordítása érdekében. ehhez kívánnak támpontokat, gondolatokat és tapasztalatokat átadni a kötet tanulmányai.

Olvastad már? Könyvajánlások – gyermekszemmel. Nincsevics Klára szerk. Bp.: Pont Kiadó, 2009.

A szentendrei Pest Megyei Könyvtár 2001. tavaszán pályázatot hirdetett 10-14 éves fiatalok számára, hogy írják meg olvasmányélményeiket.

Ez a kötet a pályázatra érkezett legkiemelkedőbb írásokat tartalmazza.

Orbán Gyöngyi: Megértő irodalomolvasás. – Bp.: Holnap, 2003.

A cím arra utal, hogy ez a tankönyv a diákbefogadókat igyekszik jó olvasóvá nevelni. A könyv elsődleges célja nem az, hogy ismereteket közöljön az irodalomról, hanem a művek értő befogadásához szükséges képességeket kívánja fejleszteni.

A könyv egészében előtérbe kerül a felfedező gondolkodás, valamint az olvasás tapasztalatszerúsége. Így ez a könyv világ- és önmegértést tanít az irodalom értő olvasása révén.

Ortner, Gerlinde: Új gyógyító mesék. – Bp.: Magyar Könyvklub, 1997.

A szerző gyermekpszichológus, aki ezzel a mesegyűjteménnyel az iskolába való beilleszkedéshez szeretne segítséget nyújtani. A mesékkal a felnőtt és gyerek közötti párbeszédet könnyíti meg. Segít a konfliktushelyzetek megoldásában.

A könyv fő célja, hogy a szülő és gyerek kapcsolatát mindkét irányból előmozdítsa és hozzásegítsen ahhoz, hogy a felnőtt igazán megértse a gyerek érzelmeit.

Ötven nagyon fontos „gyerekkönyv”. Szerk. Borbély Sándor. – Budapest: Pannonica, 2000.

A könyv műelemzéseket tartalmaz. Előszavában ezt olvashatjuk: „Ez a könyv szülőknek, pedagógusoknak, könyvtárosoknak szól. Felnőtteknek, akik közvetítik a gyerekkönyvet, akik kiválasztják, ajánlják, megvásárolják. Az efféle könyv kettős célt tűzhet maga elé: 1. Hogy felmentsen a könyvek elolvasása alól. 2. Hogy olvasásra biztasson. Az utóbbit szeretnének elérni.”

Péterfi Rita: A Harry Potter-nemzedék és a könyvek. – Bp.: Hatágú Síp Alapítvány, 2010.

Egy kérdőíves felmérés eredményeit közli, amelyben arra voltak kíváncsiak, hogy a 20-30 év közötti korosztály milyen olvasási és könyvvásárlási szokásokkal rendelkezik.

Rodari, Giannai: A képzelet grammatikája. – Bp.: Pont Kiadó, 2001.

Gianni Rodari könyvét nagyon sok nyelvre lefordították, világszerte szülők, pedagógusok tankönyve lett: ma már elképzelhetetlen, hogy ne ismerje ezt az alapvető művet az, aki gyerekekkel foglalkozik, aki gyerekekkel akar szót érteni. Ez a könyv nem a fölöslegesen okoskodó-tudományoskodó traktátusok stílusában íródott, hanem maga is gyönyörködtető, szórakoztató, elbűvölő olvasmány arról, hogy miként is férközhet közel a felnőtt a gyermek észjárásához, gondolkodásához – végső soron: a lelkületéhez. Mivel a gyerek a képzelete segítségével értelmezi a világot, Rodari számára kézenfekvő, hogy a képzelet működésének titkait fűrkéssze, és megalkossa a fantázia működésének, sőt fejlesztésének mindenki számára hozzáférhető, játékos enciklopédiáját. Aki ezt a varázslatos, lebilincselő könyvet elolvassa –

megtanul olvasni a gyermekek gondolataiban, néha logikátlannak tűnő fantáziálásában; és ő is képes lesz megértetni magát a gyerekekkel.

Scheele, Paul: Villámolvasás teljes elmével. – Bp.: Agykontroll, 1995.

Agykontroll technikával tanít a könyv az úgynevezett fotóolvasásra.

Segített a könyv, a mese: Vallomások életről, irodalomról, olvasásról. Szer. Bartos Éva. – Bp.: Magyar Olvasástársaság, 1999.

A Magyar Olvasástársaság, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete és a Könyvtárostanárok Szervezete 1997-ben országos pályázatot hirdetett „Segített a könyv, a mese” címmel. A pályázatra beküldött emlékezések, vallomások, történetek, esettanulmányok mind azt példálták, hogy az életben adódó kritikus válsághelyzetekből hogyan sikerült épp a könyvek, az irodalom, a mese segítségével kijutni, vagy másokat kijuttatni. Ezekből ad át egy csokorra valót nekünk ez a könyv.

A kötet bevezető tanulmánya (Bartos Éva: Éltető irodalom) a pályamunkák igazi értékének és jelentőségének megvilágítása érdekében röviden áttekinti az ember és az irodalom évezredes kapcsolatát, megmutatva az alkalmazott irodalom spontán és tudatos formáit, a gyógyító célú és a személyiségfejlesztő biblioterápia lehetőségeit az iskolában, családban, az öngyógyításban.

A záró tanulmány Pápayné Kemenczey Judit: Első olvasmányélményem és akinek köszönhetem) egy 10-14 éves gyerekek körében végzett, újszerű szempontrendszerrel érvényesítő olvasásvizsgálat eredményeit összegzi. Az egzakt vizsgálati tapasztalatok megerősítik és nyomatékosítják a bevezető tanulmányban felvetett, a pályamunkákban igazolt lehetőségeket, de a problémákat is, és aláhúzzák a felnőtt társadalom felelősségét.

Steklács János: Az olvasás kis kézikönyve szülőknek, pedagógusoknak: A funkcionális analfabetizmustól az olvasási stratégiáig. – Bp.: Okker, 2009.

A könyv szerzője a szülőket, pedagógusokat szólítja meg, széleskörű képet adva az olvasás, olvasástanítás hazai és nemzetközi kérdéseiről, aktuális helyzetéről. Írásaiból megtudhatjuk, hogy hogyan segítsük gyermekeinket szülőként, pedagógusként, hogy gyermekéveik alatt könnyebben tanuljanak, és felnőttként sikeresebbek legyenek a mindennapi életükben, eligazodjanak az információs, tudás alapú társadalomban, nagyobb eséllyel váljanak olvasó, gondolkodó, a világot értő, felelős felnőtté.

Folyóirat cikkek:

Ábrahám Mónika: 12-14 éves gyerekek olvasási, könyv- és könyvtárhasználati szokásai. In: Új Pedagógiai Szemle, 2006. 1. sz. p. 3-23.

Adamikné Jászó Anna: Irodalmi kánon és olvasóvá nevelés: A kincses könyvekről és a folyamatolvasásról. In: Magyartanítás, 1998. 3. sz. p. 24-25.

Adamikné Jászó Anna: Okozat és okok korunk olvasáskultúrájában. In: Könyv és Nevelés, 2007. 2. sz. p. 31-42.

Adamikné Jászó Anna: Az olvasó és a szöveg. In: Új Pedagógiai Szemle, 1996. 3. sz. p. 10-16.

Adamikné Jászó Anna: A szövegértő olvasásról. In: A magyar kultúra jelene és jövője. 1. köt. Bp.: MTA, 2009. p. 169-191.

Andor Mihály: A könyv, mint a kulturális értékek mutatója. In: Iskolakultúra, 1999. 11. sz. p. 62-70.

Balogh Mihály: Olvasás versus...I. In: Könyv és Nevelés, 2011. 3. sz. p. 28-37.

Bárdos József: A gyermeki megismerés és az irodalom. In: Könyv és Nevelés, 2011. 2. sz. p. 34-50.

Bartos Éva: Gyermekbiblioterápiája. In: Fordulópont, 1999. 2-3. sz. p. 93-103.

Benczik Vilmos: Irodalom, olvasás, világháló. In: Könyv és Nevelés, 2003. 3. sz. p. 7-11.

Benczik Vilmos: Az olvasás alkonya? In: Fordulópont, 1999. 2-3. sz. p. 5-12.

Bobokné Belányi Beáta: Az olvasás mint nevelés. In: Könyv és Nevelés, 2002. 3. sz. p. 14-24.

Boldizsár Ildikó: A BIT agyú gyerekek és a mese. In: Iskolakultúra, 1999. 1. sz. p. 69-71.

Büki Péter: A népmese és a gyermek. In: Fordulópont, 1999. 4. sz. p. 12-29.

Cs. Bogyó Katalin: Olvasásnépszerűsítés nem hagyományos eszközökkel: az iskolai könyvtári blogok. In: Könyv és Nevelés, 2008. 2. sz. p. 38-40.

Csekő Györgyi: Neveld olvasóvá! In: Könyv és Nevelés, 2010. 4. sz. p. 74-84.

Csík Tibor: Olvasásfejlesztés, olvasásnépszerűsítés a könyvtárban. In: Könyv és Nevelés, 2011. 2. sz. p. 16-29.

Csász József: iskolakultúra – olvasáskultúra. In: Könyv és Nevelés, 1999. 4. sz. p. 104-106.

Dér Csilla Ilona: Harry Potter és a tantárgyközi olvasás rejtélye. In: Új Pedagógiai Szemle, 2009. 10. sz. p. 109-118.

Döbör Ágota: Olvasáshoz való viszonyulás és irodalmi érdeklődés. In: Fejlesztő Pedagógia, 2004. 6. sz. p. 38-41.

Döme Ottó: Olvasási szokások egy szakközépiskolában. In: Könyv és Nevelés, 2002. 1. sz. p. 17-21.

Fábián Bertalan: Ki szeret ma olvasni? In: Magyaritanítás, 1999. 2. sz. p. 21-22.

Fűzfa Balázs: Olvasni életre-halálra? In: A magyar kultúra jelene és jövője. 1. köt. Bp.: MTA, 2009. p. 193-206.

Gombos Péter: „Ó, mondd, te mit választanál?” A tanár felelőssége és lehetőségei a kötelező olvasmányok kiválasztásában. In: Könyv és Nevelés, 2009. 2. sz. p. 43-48.

Gordon Győri János: Kötelező, közös, kölcsönös olvasmány. In: Könyv és Nevelés, 2009. 2. sz. p. 28-36.

Groniewsky Judit, Fehér Ágota: Hogyan fejez(z)em ki magam? In: Könyv és Nevelés, 2010. 4. sz. p.48-58.

Gyarmati Szabó Éva: A középiskolás korosztály információszerzési szokásai. In: Könyv és Nevelés, 2006. 1. sz. p. 33-39.

Haszonné Kiss Katalin: Mese útja – országos olvasóvá nevelő program. In: Könyv és Nevelés, 2011. 2. sz. p. 64-69.

Herczog Krisztián: Drámapedagógia az olvasóvá nevelés szolgálatában
<http://olvasas.opkm.hu/index.php?menuId=125&action=article&id=1031>

Hock Zsuzsa: Olvasásünnep – kampányok nélkül. In: Könyv és Nevelés, 2009. 1. sz. p. 24-38.

Hubert Ildikó: Mitől élmény az olvasás? In: Könyv Könyvtár Könyvtáros, 1997. 6. sz. p. 42-46.

Jáki László: Írók visszaemlékezései az olvasással való találkozásról. In: Könyv és Nevelés, 2010. 4. sz. p. 62-69.

Juhászné Belle Zsuzsa: Olvasási és könyvtárhasználati szokások szakközépiskolánkban. In: Iskolakönyvtáros, 2006. 29. sz. P. 42-45.

Kalocsai Varga Éva: Az olvasás megszerettetése mint a hátrányos helyzet leküzdésének utolsó esélye
<http://olvasas.opkm.hu/index.php?menuId=125&action=article&id=1007>

Kerber Zoltán: Az olvasóvá nevelés problémái az ezredfordulón. In: Új Pedagógiai Szemle, 2000. 7-8. sz. p. 159-168.

Kosik Szilvia: A tizenévesek és az olvasás. In: Könyv és Nevelés, 2001. 3. sz. p. 48-54.

Körmendi Attila, Pataky Nóra, Nagy Erzsébet Viktória: Az Alkonyat olvasói népszerűsége a pszichostrukturális elemzés tükrében. In: Könyv Könyvtár Könyvtáros, 2012. 1. sz. p. 43-49.

Kőrösi Henrik: A gyermek és a könyv.
http://olvasas.opkm.hu/portal/felso_menusor/konyv_es_neveles/a_gyermek_es_a_konyv

Lányi Ede: A mai tanulóifjúság olvasmányai. In: Könyv és Nevelés, 2007. (9. évf.) 1. sz.

Lovász Gabriella: Az értékörzés közös felelőssége. In: Könyv és Nevelés, 1991. 1. sz. p.

Mihály Aliz: Olvasó gyerekek Angliában. In: Könyv és Nevelés, 2003. 1. sz. 15-26.

Mikulás Gábor: Egyéni érdekelttség – a jó olvasás kulcsa. In: Könyv és Nevelés, 2006. 4. sz. p. 67-70.

Molnár Márta: „Olvasó család – tanuló társadalom” A Magyar Olvasástársaság vásárosnaményi konferenciája. In: Könyv Könyvtár Könyvtáros, 1999. 3. sz. p. 40-45.

- Murányi Péter: Mit olvasnak a gyerekek? In: Könyv és Nevelés, 2005. 3. sz. p.28-32.
- Nádai Pál: A mesélésről. In: Fordulópont, 1999. 4. sz. p. 36-45.
- Nádasi András: Az olvasásról. In: Könyv és nevelés, 2001. 4. p. 12-14.
- Nagy Attila: Ablak a Demokrácia tér és az Olvasás utca sarkán. In: Új Pedagógiai Szemle, 1996. 3. p. 75-81.
- Nagy Attila: Benedek Elek időszerűsége. In: Könyv Könyvtár Könyvtáros, 2009. 11. p. 3-10.
- Nagy Attila: Család – mesék – minták – műveltség. In: Könyv Könyvtár Könyvtáros, 2010. 11. p. 8-14.
- Nagy Attila: Növekvő kulturális szakadékok – az olvasás példája. In: Könyv és Nevelés, 2006. 4. sz. p. 55-63.
- Nagy Attila: Olvasásfejlesztés iskolában és könyvtárban. In: Könyv Könyvtár Könyvtáros, 1999. 6. sz. 53-58.
- Nagy Attila: Sorsok és mesék. In: Könyv Könyvtár Könyvtáros, 2008. 2. sz. p. 10-16.
- Nagy Attila: „Több lettem és a gyermekem is több lesz” – Esettanulmány egy olvasásfejlesztési programról. In: Könyv és Nevelés, 1999. 2. sz. p. 3-17.
- Nagy Attila, Péterfi Rita: Olvasás, könyvtár- és számítógép használat. In: Könyvtári Figyelő, 2006. 1. sz. p. 31-45.
- Némethné Horváth Gabriella: Fő cél: a könyvtárhasználat. In: Könyv és Nevelés, 2011. 13. évf. 2. sz. p. 8-10.
- Oporné Fodor Mária: Olvasási szokások a 17-18 évesek és a tantestület körében. In: Iskolakönyvtáros, 2001. 5. évf. 19. sz. p. 12.
- Papp Gabriella: A tanulásban akadályozott tanulók és az olvasás. In: Könyv és Nevelés, 2010. 1. sz. p.
- Péterfi Rita: Mi a helyzet a szabadon választottakkal? A könyvtárba járó középiskolások és a könyvek. In: Könyv Könyvtár Könyvtáros, 2012. 1 sz. p.37-43.
- Péterfi Rita: Az olvasás-szövegértésről két nemzetközi vizsgálat kapcsán – a PIRLS- és a PISA-vizsgálat magyar vonatkozásai. In: Könyv Könyvtár Könyvtáros, 2008. 5. sz. p. 16-25.
- Péterfi Rita: Olvasásfejlesztés itthon és külföldön. Bevált módszerek, kipróbálásra érdemes módszerek. In: Könyv és Nevelés, 2008. 4. sz. p. 38-45.
- Polcz Alaine: A gyógyító mese. Mondjunk-e félelmetes mesét? In: Fordulópont, 1999. 4. sz. p. 50-55.

Schlemmer Éva, Nemi szerepek és olvasási szokások. In: Valóság, 2002. 45. évf. 12. sz. p. 17-37.

Szávai Ilona: Kinek a dolga védeni a kultúrát, az olvasást, a könyvet? In: Könyv és Nevelés, 2011. 1. sz. p. 54-57.

Szontagh Pál: Kiből lesz az olvasó? In: Könyv és Nevelés, 2006. 3. sz. p. 53-55.

Tószegi Zsuzsanna: Az új modus legendi: nemcsak a számítógép miatt változik a könyvolvasás. In: Könyv és Nevelés, 2001. 2. sz. p. 24-29.

Tószegi Zsuzsanna: Az olvasás trónfosztása? Adalékok a könyvből, illetve a képernyőről való olvasás kérdéséhez. In: Könyv és Nevelés, 2009. 4. sz. p. 26-38.

Vajda Kornél: A funkcionális analfabetizmusról – talán egy kissé másképp. In: Könyv és Nevelés, 2007. 4. sz. p. 46-54.

Vajda Kornél: A gyermeki (ifjúkori) Olvasás paradoxonjai. In: Könyv és Nevelés, 2005. 1. sz. p. 53-58.

Vajda Kornél: Az olvasás és az olvasásra nevelés néhány problémája. In: Könyv és Nevelés, 2010. 4. sz. p. 70-73.

Valaczka András: Kötelező a kötelező? Mit gondolunk a házi olvasmányokról ma? In: Könyv és Nevelés, 2006. 2. sz. p. 12-16.

Voigt Vilmos: A mese neve. In: Fordulópont, 1999. 4. sz. p. 5-12.

Vraukóné Lukács Ilona: „Az olvasást előbb kell megszerettetni, mint megtanítani”. In: Könyv Könyvtár Könyvtáros, 2010. 6. sz. p. 22-27.